

Naar een duurzame financiële sector

Europa wil de omslag maken naar een duurzaam economisch systeem. Toch steken bankiers, beleggers en overheden nog heel veel geld in projecten en bedrijven die daar niet aan bijdragen.

Dit is een probleem dat een plek bovenaan de agenda van de nieuwe Europese Commissie verdient. Want om echt te veranderen zijn forse duurzame en maatschappelijk verantwoorde investeringen nodig. En ook afspraken om niet te investeren wanneer daarmee deze omslag ondergraven wordt.

Milieudefensie doet in dit stuk enkele voorstellen hoe dit te realiseren. Nederland is een land met een grote financiële sector en kan met haar stem gewicht in de Europese schaal leggen.

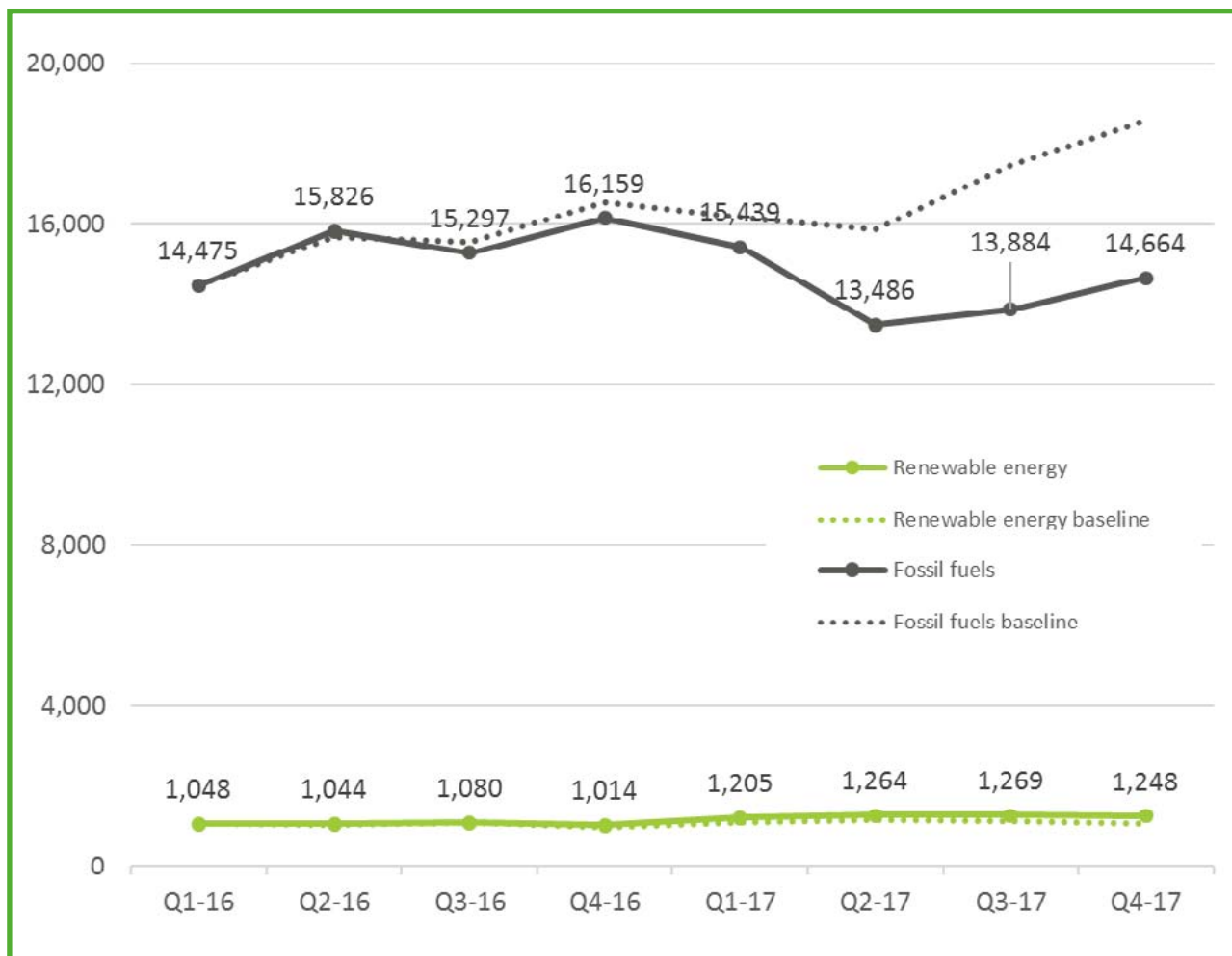
Duidelijkheid over verantwoorde investeringen

Een duurzaam economisch systeem is in evenwicht met de draagkracht van de aarde. Dat is een systeem waarmee we in 2050 wereldwijd een minimale CO₂-uitstoot hebben, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs. Om dat te kunnen realiseren hebben bankiers, institutionele en particuliere beleggers meer duidelijkheid nodig om verantwoorde keuzes te maken. Europese regelgeving die mensenlevens, ons klimaat en het behoud van bossen voorop zet, kan hen dit bieden.

Waarom heldere regels nu nodig zijn

Hoewel veel financiële instellingen goede bedoelingen hebben en initiatieven nemen, zijn er nog steeds veel achterblijvers. Ook de Nederlandse Bank benadrukt dat grote veranderingen nodig zijn. De grafiek van de Eerlijke Geldwijzer laat zien hoeveel geld er na het klimaatakkoord van Parijs toch nog naar klimaat-

Een voorbeeld: beleggingen door banken en verzekeraars in hernieuwbare en groene energie

Waarde gezamenlijk aandelenbezit van 10 grote Nederlandse banken/verzekeraars per energiesector (2016-2017, in USD million) figuur 46 uit *Still Undermining our Future*, Eerlijke Bankwijzer December 2017

ontwrichtende bedrijven bleef vloeien. Dit beeld is in heel Europa zichtbaar.

Europese pogingen voor duurzaam investeren nog onvoldoende

In Europa is in een actieplan voor duurzame financiering een groene taxonomie voorgesteld. Daarin is gedefinieerd welke beleggingen duurzaam zijn. Welke niet groen en dus onwenselijk zijn, is echter nog niet vastgesteld. Deze onduurzame investeringen hoeven bovendien niet aan transparantie-eisen te voldoen en zijn daarom gemakkelijker dan groene investeringen. En ook geldt deze groene taxonomie nog niet voor de financiële spelers.

Toezichthouders banken wegen klimaatrisico niet mee

Toezichthouders zoals de Nederlandse Bank, brengen in beeld of klimaatverandering en klimaatbeleid een risico vormen voor de stabiliteit van banken en verzekeraars. De gevolgen van het financieren van klimaat-schadelijke activiteiten voor de stabiliteit van ons klimaat mogen zij echter niet meewegen in hun toezicht. Het wegen en reguleren van het klimaatrisico voor de samenleving is een politieke zaak.

Hoe dan wel?

Maatregelen die bijdragen aan een duurzame financiële sector

We schetsen een aantal maatregelen om de veranderingen en achterblijvers in de sector aan te kunnen sturen. Voorstellen die de financiële sector prikkelen mee te doen aan de energietransitie en af te zien van maatschappelijk onverantwoorde investeringen.

1 Helderheid voor financiers, beleggers overheden en consumenten

We kunnen een grote stap zetten naar een duurzame financiële sector als we het financieren van klimaatverandering of ontbossing minder aantrekkelijk maken dan neutraal en 'groen financieren'. Dat kan op dezelfde manier als in de 'groene taxonomie' die we in Europa gaan gebruiken. In een zogenaamde 'bruine taxonomie' definiëren we activiteiten die onverantwoord zijn en daarom niet gefinancierd moeten worden. Dit is alleen effectief als de sector verplicht is de 'bruine taxonomie' te gebruiken.

Hoe kunnen we een 'bruine taxonomie' gebruiken?

- Financiële toezichthouders kunnen het risico op waardevermindering in de financiële sector (carbon bubble) hier eenvoudig mee reguleren;
- Als een richtlijn voor publieke financiering: overheden, publieke banken, EIB en de Europese commissie hebben zo duidelijk welke investeringen ze beter kunnen mijden;
- Consumenten, bankiers en beleggers kunnen er op basis van heldere definities bewuste keuzes mee maken.

En natuurlijk kunnen lidstaten de taxonomie gebruiken om financiële instellingen te reguleren. In de volgende punten werken we enkele mogelijkheden uit.

2 Geen klimaatontwrichtende leningen meer

De financiële sector haalt winst uit het financieren van activiteiten die negatieve gevolgen hebben voor de maatschappij. Een algemeen verbod op zulke investeringen kan dat veranderen.

Waarom stoppen met fossiele financiering terwijl we nog even fossiele energie blijven gebruiken?

Als Nederlandse en andere Europese banken stoppen met het verstrekken van krediet aan fossiele bedrijven, zullen zij niet onmiddellijk hun activiteiten staken. Deze bedrijven kunnen bij andere banken aankloppen. Echter, omdat financiering regelen lastiger en duurder wordt, zal fossiele energie zo langzaam uit de markt geprijsd worden. Financiers houden bovendien geld over dat zij onder meer in duurzame energiebedrijven kunnen investeren.

Een verbod op investeringen in de meest schadelijke activiteiten kan vooruitlopen op het invoeren van de 'bruine taxonomie' uit punt 1. Verloopt de herziening van de EU-bankenwet (CRD V/CRR II, 2019) te traag? Dan kunnen we het verbod ook eerst in de Nederlandse wet voor banken (Wet op het Financieel Toezicht) vastleggen.

Het zou goed zijn als banken daarnaast, voor ze een lening verstrekken aan een bedrijf, een plan van aanpak tegen klimaatverandering eisen. Dit als onderdeel van de uitfasering van investeringen in klimaatontwrichtende activiteiten.

3 Een heffingsgrond voor belasting op klimaatontwrichtende beleggingen

Als Europa een heffingsgrond instelt voor beleggingen die leiden tot klimaatverandering en ontbossing, zullen deze minder aantrekkelijk zijn. Zo'n heffingsgrond kan de EU voor alle soorten institutionele beleggers, vermogensbeheerders en beleggingsfondsen opnemen in wet- en regelgeving. Bovendien kan deze zo worden toegepast dat ze aansluit bij een plan van de huidige Europese Commissie. Zij wil de EU-transparantiewet (DSR) verder uitbreiden met een verplichting om ESG

(Environmental, Social & Governance) risico-evaluaties uit te voeren.

Daarnaast stellen wij voor dat nieuwe beleggingen alleen mogen worden gekocht als er een klimaat-analyse beschikbaar is met een positieve uitkomst. Tenslotte zou het goed zijn als Europa zorgt dat de beleggingsportefeuille van institutionele beleggers tussen 2020 en 2025 geleidelijk van 10% naar 100% klimaat- en bosvriendelijk verschuift.

Wat te doen met bedrijven die zowel in fossiele als klimaatvriendelijke projecten investeren?

Veel bedrijven maken zelf een energietransitie door. De een maakt meer haast dan de ander. Zo is het Deense DONG helemaal gestopt met olie en gas, richt zich helemaal op windenergie en heet inmiddels Orsted. Shell maakt minder haast. Maar bijna alle bedrijven die actief zijn in de fossiele industrie hebben ook een aantal groene projecten. Met behulp van de groene en bruine taxonomie kunnen we per bedrijf bepalen hoe groen of bruin het is. Deze score kan de basis vormen voor een bankenbelasting en kunnen we gebruiken bij het samenstellen van beleggingsportefeuilles.

4 Geen flitswinsten ten koste van het klimaat

Een fundamenteel probleem voor het verduurzamen van de financiële sector zijn beleggingen die beleggers maar voor een korte periode aanhouden. Day trading, high frequency trading (aandelen verhandelen in nanoseconden) en speculeren op lagere beurswaarde (shorting) maken winsten zonder enige duurzaamheidsanalyse en -impact mogelijk. De lange termijnbeleggingen die vanuit duurzaamheid noodzakelijk zijn, worden hierdoor ondermijnd. Ook in Nederland zijn enkele grote high frequency traders (HFT's) actief. Ze werken met algoritmes op computers die dicht bij de beurs mogen staan.

De oplossing is simpel. Europa kan de wetgeving (MiFID II) die handelen in nanoseconden toestaat aanscherpen. Dit kan bijvoorbeeld met een financiële transactiebelasting op HF handel en de eis dat ook

HFT's altijd handelen op basis van duurzaamheidsanalyses van alle verhandelde aandelen en obligaties.

5 Grotere buffers, die ruimte scheppen voor financiers van de energietransitie

Banken houden nog altijd kleine kapitaalbuffers aan, terwijl klimaatverandering en de energietransitie zorgen voor meer risico's. Als er meer geïnvesteerd moet worden in nieuwe, duurzame technologie, is daarvoor juist meer (buffer)ruimte nodig bij banken. Banken kennen momenteel geen wetgeving die hen verplicht ESG-risico's mee te wegen bij het beoordelen van leningen. De nieuwe EU-wet (CRD V-CRR II, december 2019) vraagt aan de toezichthouders om ESG-risico's en de verlichting of verzwaaring van kapitaaleisen te onderzoeken vanaf midden 2021. Tegen midden 2022 moeten banken meer transparant zijn over de ESG- en transitierisico's.

Om er voor te zorgen dat de financiële sector meer bij kan dragen aan de transitie, kan de EU-wet of de Nederlandse Bankenwet als volgt worden herzien:

- Hogere kapitaalreserves verplichten dan nu in de EU-wetgeving staat, zodat transitierisico's worden afgedekt. Nieuwe producten en innovatieve projecten zijn risicovoller;
- Voor leningen aan bedrijven die verantwoordelijk zijn voor een hoge uitstoot van broeikasgassen moeten banken een extra kapitaalreserve aanhouden. Deze norm wordt zo hoog dat het voor banken minder aantrekkelijk is om aan vervuilende sectoren leningen te (blijven) verstrekken.

juli 2019

Milieuedefensie

Voor meer informatie: Evert Hassink

E-mail: evert.hassink@milieuedefensie.nl

Tel.: 020 5507 300

<https://milieuedefensie.nl/actie/regels-voor-investeerd/stop-foute-investeringen>